

Struma

***Förstorad
sköldkörtel***

Vad är struma?

*Sköldkörteln sitter på halsens framsida
strax nedanför struphuvudet
och reglerar ämnesomsättningen i kroppen.*

*Struma innebär att hela eller delar
av sköldkörteln är förstorad.*

*Vid struma kan ämnesomsättningen
vara normal, låg eller förhöjd.*

Olika former av struma

Diffus struma

Med diffus struma menas att sköldkörteln är allmänt förstorad utan knölar. En tillfällig förstoring av sköldkörteln kan förekomma naturligt under tonåren och i samband med graviditet. Diffus struma kan också bero på jodbrist.

Diffus struma ses ofta vid förhöjd ämnesomsättning (Graves' sjukdom), en sjukdom som förr benämndes "giftstruma". En kronisk inflammation i sköldkörteln kan också medföra förstoring och underfunktion av sköldkörteln (Hashimotos sjukdom).

Knölstruma

Med knölstruma menas att sköldkörteln är ojämnt förstorad med fastare partier. Ytan blir då ojämn och struman kan upplevas som en eller flera knölar på halsen. Ärftliga faktorer och jodbrist har betydelse i vissa fall men ofta är de underliggande orsakerna okända. Knölstruma är vanligast hos äldre.

Ibland kan en knöl i sköldkörteln bestå av en vätskefylld blåsa (s k cysta).

En knöl i sköldkörteln kan också vara en tumör. De flesta tumörer i sköldkörteln är godartade. Elakar-tade former (cancer) förekommer men är betydligt ovanligare. Patientens oro för att ha drabbats av en allvarlig tumörsjukdom är oftast anledningen till att man tar kontakt med sjukvården.

Hur vanligt är struma?

Struma är i vissa delar av världen mycket vanligt. Detta gäller särskilt i områden med jodbrist. I Sverige är jodbrist ovanligt som orsak till struma. Kvinnor har oftare struma än män. Risken att utveckla knölstruma ökar med stigande ålder och 5 - 10 % av befolkningen i vårt land har struma.

Vilka besvär orsakar struma?

Patienten lägger oftast märke till en svullnad eller knöl på halsen som syns bäst när man sväljer.

Struma kan ge besvär som:

- Sväljningssvårigheter
  - Tryck eller klumpkänsla i halsen. En stor struma kan trycka på omgivande vävnader, luft- eller matstrupe
  - I sällsynta fall kan struma orsaka röstpåverkan
- En liten struma ger sällan besvär men kan ibland upplevas som ett kosmetiskt problem.

Förändras ämnesomsättningen vid struma?

Vid de vanligaste formerna av struma är ämnesomsättningen normal. Sköldkörtelns hormonproduktion kan dock vara förändrad vid vissa former av struma.

Överproduktion av hormon, så kallad hypertyreos, gör att ämnesomsättningen blir onormalt hög. Kroppen går då på "högvarv", vilket bland annat ger upphov till:

- Viktnedgång
- Värmekänsla
- Onormala svettningar
- Hjärtklappning
- Darrningar

Underproduktion av hormon, så som hypothyreos, leder till sänkt ämnesomsättning. Kroppen "går då på sparlåga", vilket bland annat ger upphov till:

- Torr hud
- Tilltagande trötthet
- Frusenhet
- Ökat sömnbehov

Hur ställs diagnosen?

Struma kan oftast påvisas vid en vanlig läkarundersökning, där läkaren palperar (känner med fingrarna på) halsen för att känna sköldkörtelns storlek. Sköldkörtelns funktion (hormonproduktion) bestäms genom blodprov.

Ibland kan så kallad isotopundersökning av sköldkörteln behövas. Man tillför då en ofarlig dos av ett radioaktivt ämne som tas upp i sköldkörteln. Genom att avbilda det som tagits upp får man information både om sköldkörtelns storlek och om dess funktion. Det radioaktiva ämnet försvinner fort ur kroppen.

Ibland kan sköldkörteln även undersökas med

röntgen eller ultraljud för att avgöra storlek och utseende.

Om det finns knölar i sköldkörteln undersöks dessa oftast med finnålspunktion då celler från knölen suggs upp i en tunn nål för att därefter undersökas i mikroskop.

Hur behandlas struma?

En liten, helt godartad struma som inte orsakar några besvär från halsen eller påverkar ämnesomsättningen behöver inte behandlas. Om struman däremot orsakar mycket besvär eller ger ökad ämnesomsättning kan operation bli aktuell.

Tablettbehandling med sköldkörtelhormon ges om sköldkörtelns funktion är nedsatt.

Om tumör i sköldkörteln inte kan uteslutas är operation alltid nödvändig.

Hur går det på längre sikt?

I de flesta fall är orsaken till struma godartad. Symtomen går som regel lätt att behandla.

A page with a white background and a large orange curved shape on the right side. The white area contains 20 horizontal orange lines for writing.

The logo consists of a dark blue trapezoidal shape pointing to the right, with the word "NYCOMED" in white, bold, uppercase letters inside it. Below the trapezoid is a thin horizontal line that tapers to the right.

NYCOMED

Nycomed AB
Box 27264
102 53 Stockholm
Tel 08-731 28 00
www.nycomed.se